

30 ile yakın zaman məsafəsində ermənilərin işğalı altında olan torpaqlarımız bu gün hesretində yaşanan insanlar üçün ziyaretgaha çevrilib, əzəli sakinlərimiz bu yerlərdə yurd salırlar. Bu məkanlarda erməni cinayətkarlarının törətdikləri hər kəsə bəlliidir. Cəhənnəm qoxan əməllərin izləri müqəddəs torpaqlarımızda rast olunsa da, Böyük Qayıdış strategiyası reallaşdırıqca bu ərazilər Azərbaycanın ən gözəl guşələrindən birinə çevrilir. Təbii ki, tutduğu vəzifədən, sənət və peşəsindən asılı olmayıraq, bura üz tutan insanlar üçün nə qədər böyük, müqəddəs hiss olsa da, erməni vandallığı, təcavüzü təessüb, nifrət hissi oyadır. Çirkin niyyət, çirkin əməl, səpilən erməni toxumları hətta qəbiristanlıqların belə dağıdılmasına səbəb olmuşdur. Bu əlbəttə ki, insanlığa siğmayan əməllərdir. Azərbaycan vətəndaşları ilə yanaşı, dünyadan müxtəlif ölkələrindən bura üz tutan insanlar heyət dulu baxışlarını gizlədə bilmirlər. Azərbaycana dost, qardaş olan dövlətlərin nümayəndələrinin işğaldan azad olunan torpaqlarımıza səfəri onları riqqətə getirir. Hətta 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə müharibə gedən

Böyük Qayıdış strategiyası: dircələn Qarabağ və Şərqi Zəngəzur

ərazilərimizə xarici ölkələri təmsil edən KİV nümayəndələrinin ezam olunması zamanı da erməni vəhşiliyinin müharibə getməyən əraziləri de bombardman etməsi, mülki insanları atəşə tutması onların gözü önünde baş vermişdir. Ermənilərin bu çirkin əməlləri dünya mediasında geniş şəkildə işıqlandırılmışdır.

DAŞ YADDAŞIMIZIN HƏYAT GERÇƏKLİKLƏRİ

Bu gün yaşadığımız həyat gerçəkliliklərinin hər biri tarixdir. Bir yazının, ocerkin, həkayənin, povestin, romanın mövzusudur. Zaman-zaman oxunacaq əsərlərin əsas ideyasına çevirilək həyat gerçəklilikləridir. Ədəbiyyat həyatın güzgüsüdür. Tarix nə qədər saxtalaşdırırsa da, ədəbiyyata köçəcək hadisələr zamanın daş yaddaşına hopur və nesiller üçün bir tapıntıya çevirilir. İctimai-siyasi hadisələrin gedisi zaman çerçivəsində hellini tapmış olur. Xatırladaq ki, Ermənistən Silahlı Qüvvələri Bərdə və Tərtər şəhərlərini de "Smerç" raketindən atəşə tutmuş, bu da mülki vətəndaşların həlak olması, xeyli sayıda insanın yaralanması ilə nəticələnmişdir. Beynəlxalq konvensiyalara zidd topladığı silahlarla Gəncə, Tərtər, Mingəçevir kimi yerlərdə mülki əhalinin kompakt yaşadıığı ərazilərde raket zərbələri endirməsi, Ermənistən hökumətinin tecavüzkar, terrorçu simasını bir dəha ortaya qoymuş oldu. Döyüş meydandasında sarsıcı meglubiyətə uğrayan Ermənistən cəbhə xəttindən uzaqda yerleşen yaşayış məntəqələrini və mülki obyektləri hədəfə alması dünyanın bir çox ölkələrindən ölkəmizə ezam olunmuş KİV nümayəndələrinin gözü qarşısında baş verdi. Əlbəttə ki, infrastrukturda ziyan dəymmişdir. Bütün bu və ya digər əməllər işğalçı Ermənistən silahlı qüvvələrinin 44 günlük Vətən müharibəsində beynəlxalq hüququn norma və prinsiplerine zidd əməllərdir.

"İKİNCİ QARABAĞ MÜHARİBƏSİNDEKİ MƏGLUBİYYƏT ONLAR ÜÇÜN DƏRS OLMALIDIR"

Azərbaycan Vətən müharibəsində onlara yetərincə dərs verdi və 44 gün ərzində işğalçıları öz torpaqlarından qovdu. Tarixi ədalət bərpə olundu. Azərbaycan ermənilərə elə bir dərs verdi ki, bunu tarix boyu unutmayacaqlar. 2020-ci ilin noyabrın 10-da Azərbaycan, Rusiya prezidentlərinin və Ermənistən baş nazirinin imzaladıqları üçtərəflı Bəyanatla düşmən təslim oldu. Məlumdur ki, ermənilər işğal dövründə 67 məsciddən 65-ni yerləyeksən etmiş, qalan iki məsciddə isə heyvan - inək, donuz saxlamışlar. Azərbaycanın 44 gün ərzində apardığı əks-hücum əməliyyatları Ermənistən üçün acı sonluqla yekunlaşdı. XXI əsrin müharibəsini aparan Azərbaycan düşmən üzərində tarixi qələbəsini qazandı, doğma Qarabağımız əsl sahiblərinə qaytarıldı. Bu gün de qalib xalq olaraq ölkəmizə maraq sənsizdər. Müharibədən sonra ki durum, Azərbaycanın mövqeyi diqqətdə saxlanılır. Bu Azərbaycanın dönya məqyasında olan yüksək imicindən qaynaqlanır. Tarixi ədalət bərpə edilib. "Biz sülh istəyirik, yətərinə müharibə oldu. Biz sabitlik, proqnozlaşdırma və Ermənistən tərefindən istənilən revanşızm cəhdleri riskinin sıfır seviyyədə olmasını istəyirik" - deyə Azərbaycan Prezidenti bildirib. Bu gün artıq müharibənin başa çatmasından beş ilə yaxın zaman ötüb. Azərbaycan öz sülhsevər siyasetini davam etdirir. Cənab Prezident çıxışlarında dəfələr-

aparırlar. Bu gün aparılan təmir-bərpə işləri, infrastrukturun qurulması, böyük tikintilər uğurla davam edir. Beynəlxalq hava limanlarının istifadəyə verilməsi əlbəttə ki, görülən işlərin sürətinin bir nümunəsidir. Həyata keçirilən layihələr işğaldan azad edilmiş ərazilərin sosial-iqtisadi inkişafında çox mühüm rol oynayacaq. "Ağılı kənd" konsepsiyası uğurla reallaşır. Bu gün Ağalı kəndi bir nümunədir. Öz yurduna dönmək həsrəti ilə yaşayan insanların bir qismi rahat bir şəraitdə, gözəl bir məkanda öz əzəli torpaqlarına qoşuşular.

Bildiyimiz kimi, Ermənistən tərefindən təkcə Laçının işğalı zamanı 264 nəfər şəhid olmuş, 65 nəfər girov götürülmüş, 103 nəfər əlil olmuşdur. Rayon üzrə 1 yaşıdan 16 yaşadək mövcud olan 24374 nəfər usaqdan 18

lə bildirmişdir ki, əgər yene də erməni faşizmi baş qaldırımağa cəhd göstərsə, onun başını bir daha əzəcəyik: "Əgər yene də erməni faşizmi baş qaldırımağa cəhd belə göstərsə, biz onun başını bir daha əzəcəyik. İkinci Qarabağ müharibəsindəki məglubiyət onlar üçün dərs olmalıdır".

44 günlük Vətən müharibəsində qısa bir zamanda uğurlu əməliyyatlar nəticəsində düşmən tapdağı altında olan torpaqlarımızın işğaldan azad olunması bir daha dünyaya Azərbaycanın gücünü, ən əsası da güclü Lideri olduğunu göstərmiş oldu. Tarixi Qəlebəmizin nəticəsində yaradılmış yeni reallıq Qarabağın bərpası və inkişafını nəzərdə tutan Böyük Qayıdış strategiyasının aktuallığını təmin edir. Ərazilərde təhlükəsiz yaşayışı, dövlət idarəetməsinə təşkil etmək, şəhər, əsəbə və kənd yaşayış məntəqələrinin tikintisini, dayanıqlı infrastrukturla təminatını həyata keçirmək, müasir standartlara uyğun xidmətlərin yaradılmasını təmin etmək, ərazilərdə məskunlaşacaq əhalinin sosial müdafiəsini gücləndirmək, əhalinin məşğulluq imkanlarını artırmaq və digər məsələləri reallaşdırmaq məqsədi ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında Sərəncamı böyük əhəmiyyət kəsb edir. Qeyd edək ki, dövlət başçısının 2022-ci il 22 iyul tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nda əks olunmuş "İşğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdış" Milli Prioritetinin icrasının təmin edilməsi məqsədile Prezident İlham Əliyevin 16 noyabr 2022-ci il tarixli Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı" təsdiq edildi.

AĞALIDAN BAŞLANAN KÖC KARVANI

Ermənilər tərefindən xarabazarlığa çevrilən ərazilərimizdə böyük quruculuq işləri

nəfəri şəhid, 225 nəfəri əlil olmuş, 1071 nəfəri bir, o cümlədən 31 nəfəri hər iki valideyindən yetim qalmışdır. İşğal ilə əlaqədar rayona 7,1 milyard ABŞ dolları dəyərində ziyan dəymmişdir. Laçın işğali zamanı bu məkanda 50 mindən artıq əhali yaşayındı. Onların öz doğulduğuları yerə göndərilməsi əsas məsələlərdir. Təbii ki, işğaldan azad olunan ərazilərimiz kimi Laçın da tamamilə dağıdılıb. Laçın rayonunda 1992-1993-cü tədris ilində - işğal olunana qədər 106 məktəb fəaliyyət göstərib. Məktəblərdə təhsil alan şagirdlərin sayı 8 min 877, müəllimlərin sayı isə 1390 nəfər olub. Laçın rayonunda 1 ədəd avtovağzal, 82 avtobus dayanacağı, 2130 km uzunluğunda avtomobil yolları, 92 ədəd köprü, 1187 km uzunluğunda su kəməri, 33 su anbarı, çamaşırxana, 15 km uzunluğunda mərkəzi kanalizasiya, 20 km uzunluğunda istilik şəbəkəsi, 14 hamam, 8 ədəd yanacaq doldurma stansiyası, 2636 km uzunluğunda elektrik hava xətləri, 498 km uzunluğunda qaz kəməri, 10200 km uzunluğunda radio-telefon kommunikasiya xətləri, 3 ədəd televiziya stansiyası və ötürüçülər və sair mövcud olmuşdur. Bütün bunlar dağıdılıb. Bildiyimiz kimi, Laçın rayonu işğaldan azad olundan iki ay ötməmiş burada Su Elektrik Stansiyası istismara verildi. Elektrik Stansiyasının generasiya gücü 8 meqavatdır. Cənab Prezident bunun azad edilmiş torpaqlarda istismara verilən birinci elektrik stansiyası olduğunu və çox böyük əhəmiyyətə, böyük rəmzi mənaya malik olduğunu bildirib.

Azərbaycan bu gün ərazilərimizdə dağıdılış, talan edilmiş məkanları, tarixi abidələrimizi bərpə edir. Bu gün işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpə-quruculuq işlərinə planlı şəkildə başlanılıb. Azad olunmuş ərazilərimizi minələrdən və partlamamış sursatlılardan təmizlənməsi prosesi də davam edir. Azərbaycanın işğaldan azad olunan ərazilərinə səfər edənlər əlbəttə ki, bu ərazilərdə aparılan abadlıq və quruculuq işlərinə heyrlətnir.

Zümrüd BAYRAMOVA